Α & Μπ. Στρουγκάτσκυ

Περιπλανώμενοι και ταξιδιώτες

Τό νερό τής λίμνης δέν ήταν πολύ κρύο άλλά όμως έγώ αίσθανόμουνα παγωμένος. Ημουν καθισμένος στό βυθό, άκριβώς κάτω άπό τήν άπόκρυμνη όχθη, καί γιά μιά όλόκληρη ώρα έστρεφα προσεχτικά τό κεφάλι μου άπό τά δεξιά στά άριστερά κυτάζοντας στό θαμπό πρασινωπό μισόφωτο. Επρεπε νά στέκομαι άκίνητος, γιατί τά έπτάποδα είναι εύαίσθητα καί καχύποπτα πλάσματα, τρέπονται εύκολα σέ φυγή άπό τόν παραμικρό ήχο ή τήν όποιαδήποτε κίνηση καί έξαφανίζονται γιά νά ξαναγυρίσουν μόνο τή νύχτα, όπότε είναι καλύτερα νά τά άποφεύγει κανείς τελείως.

Ενα χέλι κουλουριάστηκε κάτω άπό τά πόδια μου καί άρκετές φορές μέ προσπέρασε κολυμπώντας καί ξαναγύρισε πίσω μιά έντυπωσιακή ραβδωτή πέρκα πού σταματούσε κάθε φορά καί μέ κύταζε μέ τά άπλανή στρογγυλά της μάτια. Μόλις έφυγε, ένα κοπάδι άπό μικρά άσημόχρωμα ψαράκια άρχισε νά γευματίζει άκριβώς πάνω άπό τό κεφάλι μου. Τά γόνατα καί οί ώμοι μου είχαν μουδιάσει. Φοβόμουν ότι ή Μάσα δέν θά άντεχε νά μέ περιμένει περισσότερο καί θά βουτούσε στό νερό γιά νά μέ σώσει. Κατάφερα νά σχηματίσω μιά τόσο ζωντανή είκόνα της νά μέ περιμένει όλομόναχη στήν όχθη, φοβισμένη καί λαχταρώντας νά βουτήξει στό νερό γιά νά μέ βρεί, ώστε είχα πιά σχεδόν άποφασίσει νά βγώ, όταν έπιτέλους ένα έπτάποδο βγήκε κολυμπώντας μέσα άπό τά φύκια σέ μιά άπόσταση είκοσι περίπου βημάτων στά δεξιά μου.

Ηταν ένας άρκετά μεγαλόσωμος έκπρόσωπος τού είδους καί εμφανίστηκε άθόρυβα καί ξαφνικά, σάν ένα φάντασμα, έχοντας προτεταμένο τό σφαιρικό του σώμα. Ο άσπριδερός μανδύας του παλλόταν άνάλαφρα, μέ μιά χαλαρή καί άργή κίνηση, καθώς ρουφούσε καί έκτόξευε τό νερό καί τό έπτάποδο ταλαντευόταν έλαφρά ένώ προχωρούσε. Τά πλοκάμια του ήταν συσπειρωμένα κάτω άπό τό σώμα του καί οί λεπτές άκρες τους σερνόταν πίσω του σάν ξέφτια άπό παλιό κιλίμι· καί ή σχισμή τού ματιού του, πού σκεπαζόταν σχεδόν άπό τό βλέφαρο, θαμπόφεγγε στό άδύναμο φώς. Κολυμπούσε άργά, όπως συνηθίζουν νά κολυμπούν αύτά τά ζώα στή διάρκεια τής ήμέρας, σέ μιά παράξενη καί μυστηριώδη έκσταση, μή ξέροντας τό πού πηγαίνει ή τό γιατί. Τό παρακινούσαν πιθανόν τά πιό σκοτεινά καί πρωτόγονα όρμέμφυτα, παρόμοια, ίσως, μ' αύτά πού κατευθύνουν τίς κινήσεις τών άμοιβάδων.

Πολύ άπαλά σήκωσα τόν έκτοξευτήρα καί σημάδεψα τήν φουσκωμένη πλάτη του. Η άσημόχρωμη μάζα τών μικρών ψαριών όρμησε ξαφνικά μπροστά καί έξαφανίστηκε καί μού φάνηκε ότι τό βλέφαρο πάνω άπό τό μεγάλο γυαλένιο μάτι τρεμόπαιξε. Τράβηξα τή σκανδάλη καί άμέσως τινάχτηκα πρός τά πάνω μακριά άπό τό καυστικό ύγρό. Οταν κύταξα ξανά, τό έπτάποδο δέν φαινότανε πουθενά: μόνο ένα πηχτό μελανόχρωμο σύννεφο άπλωνότανε μέσα στό νερό καί σκίαζε τόν πυθμένα. Βγήκα στήν έπιφάνεια καί κολύμπησα στήν άκτή.

Η ήμέρα ήταν ζεστή καί όμορφη. Μιά γαλάζια όμίχλη αίωρούνταν πάνω άπό τό νερό, ό ούρανός ήταν άσπρος καί άδειανός καί μόνο πέρα άπό τό δάσος ύψωνότανε μιά μεγάλη άκίνητη μάζα άπό γαλαζωπά σύννεφα.

Στό γρασίδι μπροστά άπό τό άντίσκηνό μας καθόταν ένας ξένος πού φορούσε ένα ζωηρόχρωμο μαγιό καί είχε έναν έπίδεσμο γύρω στό μέτωπό του. Ηταν ήλιοψημένος καί περισσότερο νευρώδης παρά μυώδης σάν νά τόν σκέπαζε όλόκληρο ένα δίκτυο άπό σκοινιά κάτω άπό τό δέρμα του. Μπορούσες νά καταλάβεις άμέσως ότι ήταν άπίστευτα δυνατός. Μπροστά του στεκόταν ή Μάσα μου μέ τό γαλάζιο μαγιό της - μακρυπόδαρη, ήλιοκαμένη καί μέ έναν χείμαρρο μαλλιών πού είχαν ξανθύνει στόν ήλιο νά χύνεται στήν πλάτη της. Ωστε λοιπόν δέν ήταν καθισμένη στήν όχθη περιμένοντας μέ άγωνία τόν πατερούλη της. Μιλούσε ξαναμμένη σ' αύτόν τόν ρωμαλέο τύπο κουνώντας συνέχεια τά χέρια της. Αίσθάνθηκα σχεδόν πληγωμένος έπειδή δέν πρόσεξε κάν τήν έμφάνισή μου. Ο ξένος όμως μέ είδε, καί γυρνώντας άπότομα τό κεφάλι του, μέ κύταξε έντονα καί χαμογέλασε κουνώντας τό χέρι του. Η Μάσα στριφογύρισε καί τσίριξε χαρούμενα: «Επιτέλους, φάνηκες».

Σκαρφάλωσα στό γρασίδι, έβγαλα τή μάσκα μου καί σκούπισα τό πρόσωπό μου. Ο άντρας χαμογελούσε καθώς μέ περιεργαζόταν. «Πόσα μαρκάρισες;» ρώτησε ή Μάσα μέ έπαγγελματικό ύφος. «Ενα». Τά σαγόνια μου είχαν πιαστεί άπό τό κρύο.

«Παραείσαι άτυχος!», είπε ή Μάσα.

Εβγαλα μέ τή βοήθειά της τήν καταδυτική μου συσκευή καί τεντώθηκα στό γρασίδι.

«Χθές μαρκάρισε δύο», έξήγησε ή Μάσα. «Προχθές τέσσερα. Εάν συνεχιστεί αύτό θά είναι καλύτερα νά μεταφερθούμε σέ μιά άλλη λίμνη». Πήρε μιά πετσέτα καί άρχισε νά τρίβει τήν πλάτη μου. «Μοιάζεις σάν ξεπαγιασμένη χήνα», δήλωσε. «Από δώ είναι ό Λεονίντ Αντρέγιεβιτς Γκορμπόφσκυ. Είναι άστρο-αρχαιολόγος. Λεονίντ Αντρέγιεβιτς, καί σού συστήνω τόν μπαμπά μου Στανισλάβ Ιβάνοβιτς».

Ο ρωμαλέος Λεονίντ Αντρέγιεβιτς έγνεψε καί χαμογέλασε.

«Εχετε παγώσει;», ρώτησε. «Είναι όμορφα έδω - ό ήλιος, τό πράσινο γρασίδι...».

«Σύντομα θά είναι μιά χαρά», είπε ή Μάσα έξακολουθώντας νά μέ τρίβει μέ δύναμη καί άφοσίωση. «Συνήθως είναι άρκετά εύθυμος όταν βγαίνει άπό τό κόκκαλο».

Ηταν φανερό ότι είχε διηγηθεί διάφορα γιά τό άτομό μου καί τώρα έβαζε τά δυνατά της γιά νά περισώσει τήν ύπόληψή μου. Εστω. Δέν είχα τόν καιρό - τά δόντια μου χτυπούσαν.

«Η Μάσα καί γώ άνησυχούσαμε γιά σάς», είπε ό Γκορμπόφσκυ. «Θέλαμε μάλιστα νά βουτήξουμε γιά νά σάς βρούμε, έγώ όμως δέν ξέρω τίποτα άπό καταδύσεις. Πιστεύω ότι δέν μπορείτε νά φανταστείτε έναν άνθρωπο πού δέν χρειάστηκε νά βουτήξει ποτέ στή διάρκεια τής δουλειάς του». Ξάπλωσε άνάσκελα, μετά γύρισε στό πλευρό καί στηρίχτηκε στό μπράτσο του. «Αύριο πετώ», μού έξομολογήθηκε. «Καί δέν ξέρω έάν θά έχω ξανά τήν εύκαιρία νά ξαπλώσω στό γρασίδι στήν όχθη μιάς λίμνης καί τήν πιθανότητα νά βουτήξω μέ μιά καταδυτική συσκευή».

«Τότε νά τήν έκμεταλλευτείς», είπα.

Περιεργάστηκε προσεκτικά τήν καταδυτική συσκευή καί τήν άγγιξε.

«Θά τό κάνω σίγουρα», είπε ξαναγυρνώντας άνάσκελα. Δίπλωσε τά χέρια του κάτω άπό τό κεφάλι του καί μέ κύταξε άνοιγοκλείνοντας άργά τίς άραιές βλεφαρίδες του. Απέπνεε μιά άκαθόριστη άλλά άκαταμάχητη γοητεία. Ισως ήταν τά μάτια του πού έβλεπαν μέ έμπιστοσύνη άλλά καί κάποια θλίψη. Η ίσως ήταν τά αύτιά του πού ξεφύτρωναν κάτω άπό τόν έπίδεσμο μέ έναν άστείο τρόπο. Αφού μέ περιεργάστηκε μέ τήν ήσυχία του, γύρισε τά μάτια του σέ μιά γαλάζια λιβελούλα πού ταλαντευόταν πάνω σέ ένα φύλλο άπό γρασίδι.

«Λιβελούλα», είπε. «Αγαπητή μικρή λιβελούλα! Γαλάζια - παρόχθια - όμορφιά! Κάθεται έδώ, νοικοκυρεμένα κι όμορφα, ψάχνοντας γύρω της γιά νά βρεί κάτι πού μπορεί νά καταβροχθίσει». Απλωσε τό χέρι του άλλά ή λιβελούλα έγκατέλειψε τό γρασίδι καί διέγραψε ένα τόξο πετώντας πρός τά καλάμια. Τήν άκολούθησε μέ τό βλέμμα καί ξάπλωσε ξανά. «Πόσο περίπλοκο είναι φίλοι μου», είπε καί ή Μάσα κάθισε άμέσως καί τόν κύταξε μέ όρθάνοιχτα μάτια. «Νάτην έδώ, τέλεια, χαριτωμένη καί καθόλα ίκανοποιημένη. Εφαγε μιά μύγα, άναπαράχθηκε καί τώρα είναι έτοιμη νά πεθάνει. Μέ άπλό, άρμονικό, λογικό τρόπο. Χωρίς πνευματικές άνησυχίες, χωρίς έρωτικούς καϋμούς, χωρίς αύτοσυνείδηση, χωρίς άπόψεις γιά τή ζωή!».

«Μιά μηχανή», είπε ξαφνικά ή Μάσα. «Ενα βαρετό αύτόματο!».

Αύτά άπό τή Μάσα μου! Ξέσπασα σχεδόν σέ γέλια, άλλά συγκρατήθηκα, παρόλο πού νομίζω ότι ρουθούνισα κάνοντάς την νά μέ κυτάξει μέ άποδοκιμασία.

«Βαρετό», συμφώνησε ό Γκορμπόφσκυ. «Είναι άλήθεια. Τώρα όμως φανταστείτε, σύντροφοι, μιά λιβελούλα μέ ένα δηλητηριώδες πρασινοκίτρινο χρώμα, μέ όριζόντιες κόκκινες ρίγες, ένα άνοιγμα φτερών έφτά μέτρα καί μέ τά σαγόνια της σκεπασμένα άπό μιά άπαίσια μαύρη γλίτσα. Λοιπόν, σχηματίσατε τήν είκόνα της;». Σήκωσε τά φρύδια του καί μάς κύταξε. «Από ότι βλέπω δέν τά καταφέρατε. Εγώ όμως έφυγα τρέχοντας σάν τρελός, παρόλο πού ήμουνα όπλισμένος. Τώρα, έχουμε τό έρώτημα, τί κοινό ύπάρχει άνάμεσα σ' αύτά τά δύο βαρετά αύτόματα;».

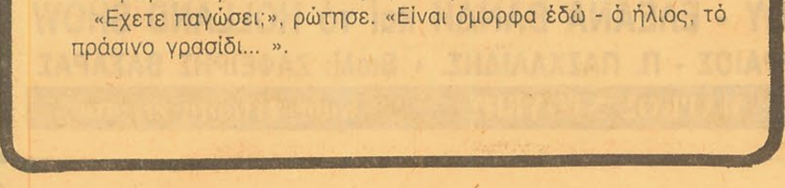

«Εκείνη ή πράσινη», είπα, «βρίσκεται σέ έναν άλλο πλανήτη, έτσι δέν είναι;».

«Δέν ύπάρχει άμφιβολία γι' αύτό».

«Στήν Πανδώρα;».

«Ακριβώς, στήν Πανδώρα», άπάντησε.

«Τί τό κοινό έχουν;».

«Αλήθεια, τί;».

«Μά είναι φανερό», είπα. «Ενα παρόμοιο έπίπεδο άφομοίωσης τών πληροφοριών. Αντιδράσεις στό έπίπεδο τού ένστίκτου».

«Λόγια», άναστέναξε. «Μήν θυμώνετε, άλλά αύτά είναι μόνο λόγια, πού δέν μπορούν νά μού χρησιμεύσουν σέ τίποτα. Πρέπει νά βρώ ίχνη λογικής στό Σύμπαν, άλλά δέν ξέρω τί άκριβώς ψάχνω. Δέν ώφελεί νά μού λέτε γιά διαφορετικά έπίπεδα άφομοίωσης τών πληροφοριών. Ξέρω καλά ότι ή λιβελούλα κι έγώ βρισκόμαστε σέ διαφορετικό έπίπεδο, άλλά όλα αύτά μόνο άπό διαίσθηση. Τώρα πείτε μου: έδώ βρήκα μιά μυρμηγκοφωλιά - δείχνει μήπως αύτό τήν ύπαρξη κάποιου ίχνους λογικής; Τί πρέπει νά άναζητήσω; Ερείπια; Επιγραφές; Σκουριασμένα καρφιά; Μιά έπτάεδρη βίδα; Πώς μπορώ νά ξέρω τί ίχνη άφήνουν; Τί γίνεται έάν ό σκοπός τής ζωής τους είναι νά καταστρέφουν τήν άτμόσφαιρα όπουδήποτε τήν βρίσκουν; Η νά κατασκευάζουν δακτύλιους γύρω άπό τούς πλανήτες; Η νά δημιουργούν καινούργιες μορφές ζωής; Μήπως αύτή ή λιβελούλα είναι μιά αύτοαναπαραγόμενη κυβερνητική μηχανή πού μπήκε σέ λειτουργία πρίν άπό άμνημόνευτα χρόνια; Γιά νά μήν μιλήσουμε καί γιά τούς ίδιους τούς κατόχους τής λογικής. Γιατί μπορεί κανείς νά προσπεράσει ένα μικροσκοπικό όν πού κρώζει σέ έναν νερόλακκο είκοσι φορές καί νά στρέψει μόνο τό βλέμμα του μέ άηδία. Τό πλάσμα όμως σέ κυτάζει μέ τά όμορφα γουρλωτά κίτρινα μάτια του καί σκέφτεται: «Ενδιαφέρον, πρόκειται σίγουρα γιά ένα καινούργιο είδος. Μιά άποστολή πρέπει νά έπιστρέψει έδώ καί νά πιάσει ένα δείγμα... ».

Σκέπασε τά μάτια μέ τό χέρι του καί άρχισε νά σφυρίζει ένα σκοπό. Η Μάσα στήλωσε τά μάτια πάνω του καί περίμενε. Περίμενα κι έγώ, μέ κατανόηση: Είναι δύσκολο νά έργάζεσαι όταν ή δουλειά σου δέν είναι ξεκαθαρισμένη. Πολύ δύσκολο. Περιπλανιέσαι διστακτικά στό σκοτάδι καί δέν νιώθεις καμιά χαρά, καμιά ίκανοποίηση. Είχα άκούσει γι' αύτούς τούς άστρο-αρχαιολόγους. Ηταν άδύνατον νά τούς πάρεις στά σοβαρά - κανείς δέν τούς ύπολόγιζε.

«Ομως ύπάρχει λογική στό Σύμπαν», είπε ξαφνικά ό Γκορμπόφσκυ. «Δέν ύπάρχει καμιά άμφιβολία γι' αύτό. Τώρα τό ξέρω. Είναι όμως κάτι διαφορετικό άπό αύτό πού φανταζόμαστε. Ούτε άνταποκρίνεται σ' αύτό πού περιμένουμε. Καί δέν τήν άναζητούμε έκεί πού πρέπει ή τουλάχιστον μέ τόν σωστό τρόπο. Στήν πραγματικότητα δέν ξέρουμε γιά τί ψάχνουμε».

«Αύτό είναι άλήθεια», σκέφτηκα. Ούτε έδώ, ούτε έκεί, ούτε μ' αύτόν τόν τρόπο. Κάτι τέτοιο όμως, σύντροφοι, δέν είναι σοβαρό. Είναι παιδαριώδες - νά ψάχνουμε γιά ίχνη άπό φευγαλέες ίδέες».

«Η Φωνή τού Κενού, γιά παράδειγμα», συνέχισε. «Εχετε άκούσει γι' αύτήν; Δέν τό φαντάζομαι. Πρίν άπό μισό αίώνα οί άνθρωποι τήν άνέφεραν στά γραφτά τους, άλλά σήμερα κανείς δέν τήν μνημονεύει πιά. Επειδή, βλέπετε, δέν έχει σημειωθεί καμιά πρόοδος. Καί έφόσον δέν έχει γίνει καμιά πρόοδος, ίσως τότε δέν ύπάρχει καί ή Φωνή; Διαθέτουμε, όπως ξέρετε, άρκετούς άπό αύτούς τούς κουφιοκέφαλους - οί ίδιοι δέν ξέρουν τίποτα γύρω άπό τήν έπιστήμη, είτε γιατί είναι τεμπέληδες ή γιατί δέν μορφώθηκαν σωστά, άλλά έχουν άκούσει ότι ό Ανθρωπος είναι παντοδύναμος. Είναι παντοδύναμος άλλά δέν μπορεί νά βρεί άκρη όταν πρόκειται γιά τήν Φωνή τού Κενού. Τί ντροπή άλήθεια! Δέν μπορούμε, δέν άσχολούμαστε! Τί φτηνός άνθρωποκεντρισμός!».

«Τί είναι ή Φωνή τού Κενού;», ρώτησε μαλακά ή Μάσα.

«Είναι ένα πολύ παράξενο φαινόμενο. Μπορεί νά παρατηρηθεί σέ όρισμένες περιοχές τού Σύμπαντος. Εάν γυρίσεις τόν δέκτη τού διαστημοπλοίου σου στήν αύτόματη λήψη, άργά ή γρήγορα θά συντονιστεί σέ μιά παράξενη μετάδοση. Ακούς μιά ήρεμη, άνέκφραστη φωνή νά έπαναλαμβάνει συνεχώς τήν ίδια φράση σέ μιά άγνωστη μονότονη γλώσσα παρόμοια μέ τή γλώσσα ένός ψαριού. Εχει καταγραφεί έδώ καί πολλά χρόνια καί έπαναλαμβάνει πάντοτε τά ίδια λόγια. Τήν έχω άκούσει καί γώ όπως καί πολλοί άλλοι, άλλά λίγοι είναι αύτοί πού τό συζητούν. Δέν είναι ίδιαίτερα εύχάριστο νά τό σκέφτεσαι. Βρίσκεσαι σέ μιά άφάνταστα μεγάλη άπόσταση άπό τή Γή. Ο Αίθέρας είναι άδειος: δέν ύπάρχουν άτμοσφαιρικά παράσιτα, τίποτα έκτός άπό ένα άνεπαίσθητο θρόϊσμα. Βρίσκεσαι όλομόναχος στή βάρδια. Ολοι οί άλλοι κοιμούνται, τά πάντα είναι ήσυχα καί άπόκοσμα - καί τότε άκούς αύτή τή φωνή. Είναι κάτι τό πολύ δυσάρεστο, σάς διαβεβαιώ. Υπάρχουν οί έγγραφές καί πολύ άνθρωποι έχουν σπάσει τό κεφάλι τους χωρίς νά καταφέρουν νά τήν άποκρυπτογραφήσουν. Κατά τή γνώμη μου αύτό είναι μάταιο. Υπάρχουν καί άλλα αίνίγματα. Οί άστροναύτες θά μπορούσαν νά διηγηθούν πολλά, άλλά τό άποφεύγουν». Σώπασε καί μετά πρόσθεσε μέ ένα είδος μελαγχολικής έπιμονής: «Πρέπει νά τό άντιληφθείτε - δέν είναι άπλό. Βλέπετε, δέν ξέρουμε κάν τί πρέπει νά περιμένουμε. Μπορεί νά τούς συναντήσουμε όποιαδήποτε στιγμή. Πρόσωπο μέ πρόσωπο. Καί ξέρετε - μπορεί νά άποδειχτεί ότι είναι άπροσμέτρητα άνώτερα όντα. Οί άνθρωποι μιλούν γιά συγκρούσεις καί διαμάχες, ή γιά διαφορετική άντίληψη τού τί είναι άνθρώπινο καί καλό, άλλά δέν τό ύπολογίζω αύτό. Φοβάμαι ότι ή άνθρωπότητα θά γνωρίσει μιά ταπείνωση χωρίς προηγούμενο, ένα γιγάντιο ψυχολογικό κλονισμό. Είμαστε, βλέπετε, τόσο ύπερήφανοι. Εχουμε δημιουργήσει έναν τόσο θαυμάσιο κόσμο, ξέρουμε τόσα πολλά, έχουμε ξανοιχτεί μέσα στό Απέραντο Σύμπαν, έξερευνώντας, άνακαλύπτοντας, μελετώντας, ψάχνοντας - γιά τί; Γι' αύτούς τό Σύμπαν είναι τό ίδιος τους τό σπιτικό. Ζούνε σ' αύτό έδώ καί έκατομμύρια χρόνια, όπως έμείς ζούμε πάνω στή Γή μας καί μπορεί νά άναρωτιούνται γιά μάς - τί γυρεύουν αύτά τά πλάσματα έδώ, άνάμεσα στά άστρα;».

Σώπασε ξαφνικά καί τινάχτηκε όρθιος, άκούγοντας κάτι. Αναρρίγησα καί γώ άσυναίσθητα.

«Είναι μιά βροντή», είπε μαλακά ή Μάσα, κυτάζοντάς τον μέ όρθάνοιχτο στόμα. «Μιά βροντή. Σύντομα θά ξεσπάσει καταιγίδα». Αύτός συνέχισε νά άφουγκράζεται καί νά άνιχνεύει τόν ούρανό.

«Οχι, δέν είναι βροντή», είπε έπιτέλους καί ξανακάθισε. «Είναι ένα άεροπλάνο. Τό βλέπετε έκεί κάτω;».

Μιά λαμπερή γραμμή άστραψε κατά μήκος τού γαλάζιου νεφοσωρού καί έσβησε. Καί ξανά άκούστηκε ένα άμυδρό βουητό στόν ούρανό.

«Καί τώρα καθίστε καί περιμένετε», είπε άκατανόητα. Μέ κύταξε καί χαμογέλασε, άλλά στά μάτια του ύπήρχε λύπη καί άγωνία. Αύτό δέν κράτησε πολύ καί στό βλέμμα του ξαναγύρισε ή προηγούμενη έμπιστοσύνη.

«Καί σένα ποιά είναι ή δουλειά σου, Στανισλάβ Ιβάνοβιτς;» ρώτησε.

Πίστεψα ότι ήθελε νά άλλάξει τό θέμα καί έτσι άρχισα νά τού λέω γιά τά έπτάποδα. Οτι άνήκαν σέ μιά ύπο-ομοταξία μιάς όμοταξίας διαβράγχιων κεφαλόποδων καί άντιπροσώπευαν μιά ίδιαίτερη, άγνωστη μέχρι σήμερα, οίκογένεια τής κλάσης τών χταποδιών. Τά κύρια χαρακτηριστικά τους ήταν μιά σμίκρυνση τού τρίτου άριστερού πλοκαμιού, άπέναντι άπό τό τρίτο έκατοκότυλο δεξί, τρείς σειρές άπό βεντούζες στά πλοκάμια τους, τέλεια έλλειψη κοιλώματος, μιά έξαιρετικά άναπτυγμένη καρδιά, ή μέγιστη συγκέντρωση, γιά τά κεφαλόποδα, τού κεντρικού νευρικού συστήματος καθώς καί άλλες, λιγότερο σπουδαίες ίδιαιτερότητες. Είχαν άνακαλυφθεί σχετικά πρόσφατα, όταν ένας μεγάλος άριθμός τους έμφανίστηκε στά άνοιχτά τών άνατολικών καί νοτιοανατολικών άκτών τής Ασίας καί ένα χρόνο άργότερα βρισκόταν στίς έκβολές τών μεγάλων ποταμών - τού Μεκόνγκ, τού Γιαγκτσέ, τού Χουάνγκ Χό καί τού Αμούρ, καθώς καί σέ λίμνες πού άπείχαν άρκετά άπό τήν άκτή - όπως αύτή γιά παράδειγμα. Καί αύτό είναι άξιοσημείωτο γιατί τά συνηθισμένα κεφαλόποδα είναι ίδιαίτερα άλατόφιλα, σέ σημείο πού νά άποφεύγουν άκόμα καί τά νερά τού Αρκτικού Ωκεανού μέ τή μειωμένη άλμυρότητα. Επίσης σπάνια βγαίνουν έξω στήν ξηρά: Ομως τά γεγονότα έδειχναν άλλα: τά έπτάποδα αίσθάνονται μιά χαρά στό γλυκό νερό καί βγαίνουν στήν όχθη. Ανεβαίνουν σέ βάρκες καί σέ γέφυρες καί πρίν άπό λίγο καιρό δύο βρέθηκαν στό δάσος σέ μιά άπόσταση τριάντα περίπου χιλιομέτρων άπό δώ.

Η Μάσα δέν παρακολουθούσε - τά είχε άκούσει όλα αύτά κι άλλες φορές. Πήγε στό άντίσκηνο καί έφερε τόν μικρό άσύρματο καί τόν ρύθμισε στήν αύτόματη λήψη. Ηταν φανερό ότι άνυπομονούσε νά άκούσει τή Φωνή τού Κενού.

Ο Γκορμόφσκυ όμως άκουγε μέ μεγάλη προσοχή αύτά πού έλεγα.

«Ηταν ζωντανά αύτά τά δύο;», ρώτησε.

«Οχι, βρέθηκαν νεκρά. Σ' αύτό τό δάσος άπαγορεύεται τό κυνήγι. Τά έπτάποδα ήταν καταπατημένα καί μισοφαγωμένα άπό άγριόχοιρους. Ηταν όμως ζωντανά τριάντα χιλιόμετρα μακριά άπό τό νερό! Η κοιλότητα τού μανδύα τους ήταν γεμάτη μέ ύγρά φύκια. Αύτή φαίνεται ότι είναι ή μέθοδος πού τούς έξασφαλίζει ένα άπόθεμα νερού όταν ταξιδεύουν διασχίζοντας τήν ξηρά. Τά φύκια άνήκαν σέ ένα είδος πού φυτρώνει στίς λίμνες. Δέν ύπάρχει άμφιβολία ότι τά έπτάποδα προέρχονταν άπό αύτές έδώ τίς λίμνες καί ταξίδευαν σέ μακρινές άποστάσεις τραβώντας πρός τά νότια. Πρέπει νά τονίσω ότι όλα τά έπτάποδα πού αίχμαλωτίστηκαν μέχρι τώρα είναι ένήλικα άρσενικά. Δέν έχει βρεθεί ούτε ένα θηλυκό ή νεαρό έπτάποδο. Ισως τά θηλυκά καί τά μικρά τους δέν μπορούν νά ζήσουν στό γλυκό νερό ή νά βγούν στήν ξηρά. Ολα αύτά είναι πολύ ένδιαφέροντα», συνέχισα. «Κατά κανόνα, ξέρετε, τά ζώα τής θάλασσας άλλάζουν τόν τρόπο τής ζωής τους τόσο ριζικά στή διάρκεια τής έποχής τού ζευγαρώματος. Τότε τό ένστικτο τά ύποχρεώνει νά πάνε σέ μάλλον άσυνήθιστες περιοχές. Εδώ όμως δέν ύπάρχει θέμα άναπαραγωγής. Κάποιο άλλο ένστικτο είναι πού ύπερισχύει έδώ, πιό πρωτόγονο, ίσως, καί πιό ίσχυρό. Τό κυριότερο καθήκον γιά μάς, τώρα, είναι νά άνιχνεύσουμε τούς δρόμους πού άκολουθούν στίς μεταναστεύσεις τους. Ετσι περνώ δέκα ώρες κάθε μέρα στό βυθό αύτής τής λίμνης. Σήμερα μαρκάρισα ένα. Εάν είμαι τυχερός θά μαρκάρω ένα ή δύο άκόμα προτού βραδιάσει. Τή νύχτα γίνονται ίδιαίτερα ένεργητικά καί ρίχνονται σ' ότιδήποτε βρεθεί κοντά τους. Εχουν άναφερθεί άκόμα καί έπιθέσεις σέ άνθρώπους. Αύτό όμως συμβαίνει μόνο τή νύχτα».

Η Μάσα είχε γυρίσει τόν δέκτη στή μεγαλύτερη δυνατή ένταση καί άπολάμβανε τούς ίσχυρούς ήχους πού έβγαιναν άπό αύτόν.

«Πιό σιγανά, Μάσα», είπα καί αύτή χαμήλωσε τήν ένταση.

«Ωστε τά μαρκάρετε», είπε ό Γκορμπόφσκυ. «Αύτό είναι ένδιαφέρον. Μέ ποιό τρόπο τό καταφέρνετε;».

«Μέ γεννήτριες». Εβγαλα τό βλήμα άπό τόν έκτοξευτήρα καί τού έδειξα μιά άμπούλα. «Μέ βλήματα σάν κι αύτά. Στό καθένα ύπάρχει μιά γεννήτρια ή όποία μπορεί νά άκουστεί κάτω άπό τό νερό σέ μιά άπόσταση είκοσι ή τριάντα χιλιομέτρων».

Πήρε προσεχτικά τήν άμπούλα καί τήν έξέτασε έξονυχιστικά καί στό πρόσωπό του κυριάρχησε μιά λυπημένη καί παράξενη έκφραση.

«Πολύ έξυπνο», μουρμούρισε. «Απλό καί έξυπνο».

Συνέχισε νά τήν στριφογυρίζει στά δάχτυλά του σάν νά προσπαθούσε νά τήν αίσθανθεί μέ τήν άφή, μετά τήν άκούμπησε στό γρασίδι μπροστά μου καί σηκώθηκε όρθιος. Οί κινήσεις του είχαν γίνει άργές καί διστακτικές. Πήγε έκεί πού είχε άφήσει τά ρούχα του, τά άνακάτεψε, βρήκε τό παντελόνι του καί σηκώθηκε κρατώντας το μπροστά του.

Τόν παρακολουθούσα μέ ένα άόριστο αίσθημα άνησυχίας. Η Μάσα κρατούσε τόν έκτοξευτήρα στό χέρι της γιά νά τού δείξει πώς χρησιμοποιείται καί τόν παρακολουθούσε κι αύτή. Οί άκρες τών χειλιών της έγερναν πρός τά κάτω λυπημένα. Είχα προσέξει έδώ καί πολύ καιρό ότι κάτι τέτοιο τής συμβαίνει συχνά καί ή έκφραση τού προσώπου της έξομοιώνεται μ' αύτήν τού άνθρώπου πού παρατηρεί.

Ο Λεονίντ Αντρέγιεβιτς άρχισε ξαφνικά νά μιλά μέ πολύ σιγανή φωνή καί μέ έναν είρωνικό τρόπο.

«Αύτό είναι άστείο, πρέπει νά τό παραδεχτώ. Τί ζωντανή άναλογία. Γιά αίώνες κείτονταν στά βάθη καί κατόπιν άνέβηκαν καί είσχώρησαν σέ έναν ξένο έχθρικό κόσμο. Τί τά σπρώχνει; Ενα σκοτεινό πρωτόγονο ένστικτο, λέτε; Η μιά μέθοδος άφομοίωσης τών πληροφοριών πού έχει φτάσει σέ ένα έπίπεδο άνυπόφορης περιέργειας; Θά ήταν σίγουρα καλύτερα γι' αύτά νά παραμείνουν στό χώρο τους στό άλμυρό νερό - άλλά κάτι τά τραβά καί τά έλκει πρός τήν άκτή». Ισιωσε τό κορμί του καί άρχισε νά φορά τό παντελόνι του. Τό παντελόνι του ήταν μακρύ καί παλιομοδίτικο. Χοροπήδησε στό ένα πόδι καθώς τό φορούσε. «Αλλά δέν είναι πραγματικά άλήθεια», Στανισλάβ Ιβάνοβιτς, τό ότι δέν πρόκειται γιά συνηθισμένα κεφαλόποδα;».

«Κατά κάποιο τρόπο ναί, σίγουρα», συμφώνησα.

Αύτός όμως δέν άκουγε. Είχε στραφεί πρός τόν δέκτη καί είχε στηλώσει σ' αύτόν τό βλέμμα του. Η Μάσα καί γώ γυρίσαμε έπίσης τά μάτια μας. Ο άσύρματος έξέπεμπε διαπεραστικούς παράφωνους ήχους πού έμοιαζαν μέ τά παράσιτα πού προκαλεί ή παρεμβολή μιάς πηγής άκτίνων Χ.

Η Μάσα άφησε τόν έκτοξευτήρα.

«6,08 μέτρα», είπε μέ άπορημένο ύφος. «Κάποιος ύπηρεσιακός σταθμός, άλλά ποιός;».

Ακουγε τά σήματα, μέ κλειστά μάτια καί τό κεφάλι του γερμένο στό πλάι.

«Οχι, αύτό δέν είναι ύπηρεσιακός σταθμός», μουρμούρισε. «Είμαι έγώ».

«Τί;».

«Εγώ είμαι. Εκπέμπω σήματα. Εγώ - ό Λεονίντ Αντρέγιεβιτς Γκορμπόφσκυ».

«Μά... γιατί;».

Γέλασε δύσθυμα.

«Γιατί άραγε; Θά ήθελα πάρα πολύ νά ξέρω τό γιατί». Φόρεσε τό πουκάμισό του. «Γιατί τρείς πιλότοι καί τό διαστημόπλοιό τους, μετά τόν γυρισμό τους άπό τήν πτήση ΕΝ 101 – ΕΝ 2657, έγιναν πομποί ραδιοκυμάτων συχνότητας 6,083 μέτρων;».

Η Μάσα καί 'γώ, βέβαια, δέν είπαμε τίποτα καί αύτός, έπίσης, σώπασε καθώς έδενε τά σανδάλια του.

«Εξεταστήκαμε άπό γιατρούς, έξεταστήκαμε άπό φυσικούς». Σηκώθηκε καί τίναξε τήν άμμο καί τά χόρτα άπό τό παντελόνι του. «Ολοι κατέληξαν στό ίδιο συμπέρασμα: Είναι άδύνατο. Θά μπορούσαμε νά πεθάνουμε άπό τά γέλια βλέποντας τά έκπληκτα πρόσωπά τους. Αλλά, πίστεψέ με, τό πράγμα αύτό δέν ήταν καθόλου άστείο γιά μάς. Ο Τόλια Ομπόζωφ παράτησε τίς διακοπές του καί πέταξε στήν Πανδώρα. Είπε ότι προτιμούσε νά έκπέμπει όσο τό δυνατόν μακρύτερα άπό τή Γή. Ο Βαλκενστάϊν πήγε νά έργαστεί σέ έναν ύποβρύχιο σταθμό. Εγώ μόνο περιπλανιέμαι στή Γή έκπέμποντας ραδιοκύματα. Καί περιμένω συνέχεια κάτι. Περιμένω καί φοβάμαι, φοβάμαι καί περιμένω. Μέ καταλαβαίνετε;».

«Δέν ξέρω», είπα καί κύταξε πρός τό μέρος τής Μάσα.

«Εχετε δίκαιο», είπε. Σήκωσε τό δέκτη καί τόν άκούμπησε μέ σκεφτικό ύφος στό αύτί του πού προεξείχε. «Κανείς δέν ξέρει. Διαρκεί έδώ καί ένα μήνα χωρίς νά έλαττώνεται καί χωρίς νά σταματά. Μπίπ - μπίπ, μπίπ - μπίπ. Νύχτα καί μέρα. Είτε είμαι λυπημένος είτε είμαι χαρούμενος. Πεινασμένος ή χορτάτος. Οταν δουλεύω ή όταν ξεκουράζομαι. Μπίπ - μπίπ... Η έκπομπή όμως τού Τάριελ έχει μειωθεί. Ο Τάριελ είναι τό διαστημόπλοιό μου. Είναι προσγειωμένο τώρα, γιά λόγους άσφαλείας. Η έκπομπή του παρενοχλεί κάποια σήματα έλέγχου πού στέλνονται στήν Αφροδίτη καί έκείνοι έκεί ρωτούν συνέχεια καί έκνευρίζονται. Αύριο θά τόν πάρω κάπου πιό μακρυά». Ξαναΐσιωσε τό κορμί του καί χτύπησε τό γοφό του μέ τό μακρύ χέρι του. «Λοιπόν, ήρθε ή ώρα νά φύγω. Αντίο καί καλή σας τύχη. Αντίο, Μάσα. Μήν άνησυχείς γιά όλα αύτά. Δέν πρόκειται γιά ένα άπλό αίνιγμα, σέ βεβαιώ».

Σήκωσε τό χέρι του χαιρετώντας, έγνεψε μέ τό κεφάλι καί άπομακρύνθηκε, ψιλόλιγνος καί άδέξιος. Πλησιάζοντας στό άντίσκηνό μας σταμάτησε καί είπε:

«Ξέρετε, προσπαθείστε νά είστε όσο μπορείτε πιό προσεχτικοί μ' αύτά τά έπτάποδα. Αλλιώς θά τά μαρκάρετε συνέχεια καί αύτό μπορεί νά είναι κάτι πολύ δυσάρεστο γι' αύτά τά πλάσματα». Μ' αύτό έφυγε.

Εμεινα ξαπλωμένος γιά λίγο άκόμα μέ τό πρόσωπο στή γή καί μετά κύταξα τήν Μάσα. Τόν άκολουθούσε άκόμα μέ τό βλέμμα της. Μπορούσα νά καταλάβω άμέσως ότι ό Λεονίντ Αντρέγιεβιτς τήν είχε έντυπωσιάσει. Εμένα όμως όχι. Δέν είχα αίσθανθεί τήν παραμικρή άνησυχία άπό τά λεγόμενά του γιά τούς κατόχους τής Παγκόσμιας Λογικής πού θά μπορούσαν νά είναι όντα άπείρως άνώτερα άπό μάς. Ας είναι. Κατά τή γνώμη μου, όσο πιό άνώτεροι είναι αύτοί τόσο λιγότερες είναι οί πιθανότητες νά βρεθούμε έμείς στό δρόμο τους. Καί τό γεγονός ότι άνακαλύπτουμε καί έξερευνούμε τό Σύμπαν, πού σ' αύτούς είναι έδώ καί πολύ καιρό οίκείο, δέν άλλάζει σέ τίποτα τήν κατάσταση. Εμείς δέν αίσθανόμαστε μέσα σ' αύτό σάν στό σπίτι μας. Κι αύτοί δέν είναι γιά μάς τίποτα άλλο παρά ένα μέρος τής Φύσης πού ξεκινήσαμε νά έξερευνήσουμε καί νά μελετήσουμε, έστω καί άν είναι τρείς φορές άνώτεροι άπό μάς! Είναι γιά μάς κάτι έξω άπό τόν έαυτό μας. Βέβαια, έάν άρχιζαν νά μέ μαρκάρουν, όπως μαρκάρω έγώ τά έπτάποδα...

Κύταξα τό ρολόι μου καί σηκώθηκα άπότομα. Ηταν ώρα νά συνεχίσω τή δουλειά μου. Σημείωσα τόν άριθμό τής τελευταίας άμπούλας καί έλεγξα τήν καταδυτική συσκευή μου. Κατόπιν πήγα στό άντίσκηνο, πήρα τόν δέκτη τών ύπερήχων καί τόν έβαλα στήν τσέπη τού παντελονιού μου.

«Βοήθησέ με, Μάσα», είπα φορώντας τήν καταδυτική συσκευή.

Καθόταν άκόμα δίπλα στόν άσύρματο άκούγοντας τό άδιάκοπο «μπίπ - μπίπ». Μέ βοήθησε νά φορέσω τήν καταδυτική συσκευή καί βουτήξαμε μαζί στό νερό. Ανοιξα τόν δέκτη καί αύτός άρχισε άμέσως νά έκπέμπει σήματα - τά έπτάποδα πού είχα μαρκάρει αίωρούνταν νωθρά μέσα στή λίμνη. Κυταχτήκαμε μέ σημασία καί βγήκαμε στήν έπιφάνεια. Η Μάσα έφτυνε τό νερό καί παραμέριζε τά βρεγμένα μαλλιά άπό τό μέτωπό της, λέγοντας:

«Υπάρχει όμως μιά διαφορά άνάμεσα σέ ένα άστρόπλοιο καί μιά κοιλότητα στό σώμα ένός διβράγχιου».

Τής είπα νά βγεί στήν όχθη καί ξαναβούτηξα. Οχι, δέν θά άνησυχούσα τόσο πολύ έάν ήμουνα ό Γκορμπόφσκυ. Ηταν όλα πολύ άσήμαντα, όπως καί ή άστρο-αρχαιολογία του.

Ιχνη άπό ίδέες... Ψυχολογικό σόκ. Δέν θά ύπήρχε κανένα σόκ. Τό πιό πιθανό θά ήταν νά μήν προσέξουμε καθόλου ό ένας τόν άλλο. Τί στήν εύχή είμαστε έμείς γι' αύτούς; Θά ήθελα νά ξέρω...

Ο Μπόρις Στρουγκάτσκυ είναι άστροφυσικός καί χειριστής ήλεκτρονικών ύπολογιστών στό γνωστό άστροσκοπείο τού Πάλκοβο. Ο Αρκάντυ Στρουγκάτσκυ είναι ειδικός στή γιαπωνέζικη λογοτεχνία καί έχει μεταφράσει πολλά λογοτεχνικά έργα άπό τά γιαπωνέζικα στά ρωσικά. Οί άδελφοί Στρουγκάτσκυ άρχισαν νά άσχολούνται μέ τήν έπιστημονική φαντασία τό 1959 καί σύντομα έγιναν δημοφιλείς τόσο στήν Σοβιετική Ενωση, όσο καί στό έξωτερικό. Ανάμεσα στά έργα τους συγκαταλέγεται καί τό «Πίκ νίκ στήν άκρη τού δρόμου» στό όποίο βασίστηκε τό κινηματογραφικό έργο «Στάλκερ», πού σκηνοθέτησε ό Αντρέι Ταρκόβσκυ. Οί άδελφοί Στρουγκάτσκυ σπάνια γράφουν διηγήματα γιατί πιστεύουν ότι ό μύθος άναπτύσσεται καλύτερα σέ μιά νουβέλλα.

Μετάφραση άπό τά άγγλικά
Ελένη Ανδρικοπούλου

Εικονογράφηση
Θανάσης Παπιώτης